

Reflexió a bemutatómunkáról

(Készítette: Mitsányi Réka)

A bemutatómunkám egy hetedikes osztály számára készült, hatosztályos gimnáziumi képzésben. Mivel az összefüggő egyéni iskolai gyakorlatomat csak február végén kezdtem meg, így mindösszesen három tanítási órám volt ezzel az osztállyal. Ebből adódóan, sajnos nem volt lehetőségem őket igazán megismerni. Fontos megemlítenem azt, hogy bár személyesen tényleg nem sokat találkoztunk, de így a távoktatás során is rengeteg következtetést tudtam levonni arról, hogy ki, hogyan, milyen tempóban dolgozik; kinek, mik az erősségei; mennyire érdekli a földrajz; stb. Szerencsére elmondható, hogy nagyon szorgalmasan, lelkesen és kitartóan dolgoznak minden egyes tanórán (egy-két tanuló kivételével), sok nagyszerű beadandót kapok Tőlük, amelyek ebben a nehéz helyzetben engem is rendkívül motiválnak, hiszen az igazat megvallva nekem is szükségem van a motivációra.

Sajnos az iskolában közös megegyezés alapján nem tartunk kontaktórákat, a videóhívások hiánya nagyon érződik. Nagyon nehéz így a kapcsolattartás és a hatékony kommunikáció kialakítása. Ebből kifolyólag, igyekszem mindig olyan tananyagot küldeni nekik, amelyeket tanári magyarázat nélkül, önállóan is könnyen el tudnak sajátítani. Minden esetben készítek PowerPoint bemutatót, rengeteg képpel és videóval kiegészítve. A PPT-k mindig tartalmaznak különböző feladatokat, amelyekkel elsődleges célom a tanulók motiválása, a téma iránti érdeklődés felkeltése, a gondolkodás, a játékos és élményszerű tanulás és nem utolsósorban a digitális kompetenciájuk fejlesztése. Sok digitálisan elvégezhető feladatot szoktak kapni, de a füzet vezetése –nem online feladatok elkészítése, illetve vázlatírás a PPT diáiból is a füzetbe történik– is ugyanúgy zajlik a tanórák alatt. Természetesen egy-egy feladattal az ismereteket is számon kérem, de úgy érzem ebben a helyzetben, ez most csak másodlagos szerepet tölt be. Munkafüzetben is szoktunk dolgozni, illetve az atlaszt is rendszeresen használjuk, fontos célom a térképhasználat fejlesztése is. Minden tanórán kapnak szorgalmi feladatokat is, nagy öröömre sok tanuló rendszeresen elkészíti ezeket a munkákat is.

Az osztálynak heti egy órája van –nem csak a távoktatás során, hanem hagyományos keretek között is–, már amikor február végén megkaptam az osztályt, nagyon le voltak maradva. A digitális oktatás még egy lapáttal rátett erre, ennek köszönhetően, így év vége felé tudtunk csak nekikezdeni „*Afrika földrajzának*”, amelyet már egész biztosan nem fogunk tudni befejezni. Véleményem szerint, ez a lehető legrosszabb, hogy a nyári szünet keresztbe vágja

egy témakör feldolgozását. Pozitívan állok hozzá és kihívásnak fogom fel, hogy szeptembertől, akkor már szerencsére heti két órában behozzuk majd a lemaradásunkat.

A bemutatómunkám során a tanulók „*Afrika éghajlatával és folyóival*” ismerkedtek meg. „*A földrajzi övezetesség*” témakörön belül a diákok már megtanulták a különböző éghajlati övezeteket, öveket, így Afrika éghajlatát tanulva nem történt új ismeretek elsajátítása, hanem az elmélyítésre, az előzetes ismeretek előhívására helyeztem a hangsúlyt. A bemutatómunka előtti órán megtanultuk Afrika tájait, már csak a gyakorlása maradt hátra, amit könnyen össze is kapcsoltam Afrika éghajlatával: tájakat párosítottunk az éghajlatokkal.

Ahogy az előbb már említettem, számomra nagyon fontos a figyelemfelkeltés, motiválás, így a bemutatómunkámat is egy videóval kezdtem. A videó megtekintése után a diákoknak ötletbörzseszerűen össze kellett gyűjteniük, olyan gondolatokat, amelyek Afrika éghajlatához –tágabb értelemben természetföldrajzi jellemzőihez– valamilyen úton-módon kapcsolódnak. Ez nagyon jól sikerült, sok-sok fontos kifejezést gyűjtöttek összes előzetes ismereteiknek és a videónak köszönhetően. Második feladat is még Afrika éghajlatához kapcsolódott, méghozzá egy online felületen (Learningapps) kellett dolgozniuk. Ha jól oldották meg a feladatot, akkor egy kifejezést kaptak eredményül (Száhel-öv), amellyel már átvezettem őket a következő résztémára. Ezzel azt is le tudtam ellenőrizni, hogy valóban megoldották-e a feladatot, hiszen aki nem csinálta meg, nem kapta meg a kifejezést sem. Az elkövetkezendő pár feladat a Száhel-övről –mit jelent a kifejezés, térképen való elhelyezés– és az ehhez kapcsolódó súlyos problémák megvitatásáról szólt. Itt nagy hangsúlyt kapott az érzékenyítés, az empátikus képesség fejlesztése és a fenntarthatóságra való nevelés. Bele kellett képzelniük magukat egy Száhel-övben élő ember helyébe és egy kicsit elgondolkodhattak azon, hogy egyes embereknek milyen nehézségekkel kell nap, mint nap megküzdeniük. Ezt követően, egy olyan feladatot kellett megoldaniuk, amely az ivóvízellátáshoz kapcsolódott. Ezzel a feladattal az volt a célom, hogy tudatosítsam Bennük, hogy a mindennapok során mennyi mindenre használjuk az ivóvizet, és hogy a víz kulcsfontosságú szerepet tölt be az életünkben. Ezt a feladatot is remekül megoldották, sok okos ötlet született, bár egy-két diáknál azért megfigyelhető volt, hogy csak a legfontosabb tevékenységekre tért ki (pl.: fürdés, ivás). A takarékoskodásra is felhívtam a figyelmet. Ugyan feladat nem volt, de sok tanuló leírta a füzetébe, hogy ők otthon, hogyan takarékoskodnak. Ennek kifejezetten örültem, és úgy döntöttem, hogy pluszt is adok érte (5 plusz=5). A javítás után azt a következtetést vontam le, hogy a következő feladat bizonyult a legizgalmasabbnak. A diákoknak el kellett képzelniük, hogy a Száhel-övbe utaznak egy önkéntes csoporttal és egy fontossági sorrendet felállítva kellett összegyűjteniük olyan ötleteket, amelyeket magukkal vinnének, hogy segítsenek az ott élőkön. A korukat meghazudtolva szuper gondolatokat olvashattam: szeretetet, egy kis jókedvet, örömet, ápolókat

és orvosokat, játékot a gyerekeknek, szakembereket, munkatervet a vízhálózat kiépítéséhez vinnének magukkal, de volt olyan is, aki hajgumit, azért, hogy a nagy melegben a nők haja ne melegítse a nyakukat. Szívből örültem, amikor azokat a sorokat olvastam, hogy örömet és szeretet vinnének magukkal. Csodás gyerekek, csodás szívvel és rengeteg empátiával.

Ezt követően tértünk rá Afrika vízrajzára, egész pontosan Afrika folyóira. Első körben egy tankönyvi rövid szövegrészletet kellett elolvasniuk, amely az új és megerősítendő fogalmakat (belső lefolyású terület, időszakos vízfolyás, vizesés) tartalmazta, majd ehhez kapcsolódóan ismét egy online feladatot kellett elvégezniük. A feladat teljesen más típusú volt, itt a szövegértés fejlesztése volt a célom, míg az előző online feladatnál az előzetes ismeretek rendszerezésére helyeztem a hangsúlyt. Ebben az esetben is egy kifejezést kaptak a hibátlan megoldások után, ezzel szintén tesztelhettem azt is, hogy valóban kitöltötték-e a feladatot. A kifejezés pedig egy új fogalom, a vádi volt, amelynek letisztázása, rögzítése a következő percekben meg is történt. Végezetül elérkeztünk a konkrét példákhoz, Afrika négy fő folyójához (Nílus, Niger, Kongó és Zambézi). Ennél a feladatnál tényszerű ismeretekre kérdeztem rá, a térképhasználat fejlesztése volt a célom. Atlaszuk segítségével el kellett helyezniük egy térképvázlaton a négy folyót, illetve azzal is ki kellett egészíteniük a feladatot, hogy melyik folyó, hova ömlik. Ezzel az előző órán tanultakat –Afrika vízrajzi határai– is elmélyítették. Szinte majdnem minden diák hibátlanul oldotta meg a feladatot, egy-két tanuló elfelejtette leírni azt, hogy hova torkollik a folyó, de ezt a javítás során jeleztem és már pótolták a hiányosságait. Zárásként pedig számos képpel (folyók, vizesés, gát) színesítettem a PPT-t, illetve egy videóval zártam az órát, mégpedig a Zambézi folyón található Viktória-vizesést csodálhatták meg a tanulók. Ezt követően a házi feladat és a szorgalmik kijelölése történt meg. A házi feladatot szintén egy online felületen (Online Seterra) kellett elvégezniük a tanulóknak, mégpedig az előző órai ismereteiket –Afrika határai, tájai– és a bemutatómunka során elsajátított vízrajzi elemeket gyakorolták, mélyítették el egy online térkép segítségével. Kiemelném, hogy online házi feladatoknál nem szoktam kérni, hogy igazolják azt, hogy valóban elkészítették-e a feladatot vagy sem, de sok diák azt szokta csinálni, hogy felírja a füzetébe, hogy házi feladat és tesz mellé egy pipát, hogy elkészítette. Akad olyan tanuló is, aki készít egy képernyőfotót vagy leírja a százalékos eredményeit. Ezeknek nagyon örülök, mindig megköszönöm nekik, hogy ilyen figyelmesek, becsületesek. Végezetül két szorgalmi feladatot is adtam, az első feladat éghajlattal kapcsolatos volt, „Mit vigyen magával Péter, ha Kairóba utazik” címmel, olyan tárgyakat, ruhadarabokat kellett összegyűjteniük, amelyeket Péternek mindenképpen be kellett pakolnia a bőröndjébe, ha Kairóba megy. Az utazáshoz elengedhetetlen tárgyakat (útleve, naptej), Kairó éghajlatának megfelelő ruhadarabokat gyűjtöttek össze (fürdőruha, szalmakalap, stb.). Ezt a szorgalmi feladatot sokan elkészítették, míg a

második feladatot már viszonylag kevesen valósították meg. Itt egy képmontázst kellett készíteni Afrika folyóiról, akik azonban elkészítették, remek munkákat állítottak össze.

A bemutatómunkát 60 percre terveztem, ugyanis a digitális oktatás során, nálunk nem 45 perces, hanem 60 vagy 90 perces órák zajlanak (a földrajz esetében mindig 60 perc). A feladatokat a tanulóknak önállóan kellett elvégezniük, természetesen az óra időpontjában és az órán kívül is végig elérhető voltam számukra. Jelen helyzetben nem volt szükségük segítségre, ügyesen megoldották a feladatokat saját maguktól, kisebb hibákkal, de elakadás nélkül. Bár azt hozzá kell tennem, hogy a 31 főből még 5 fő nem adta be a munkáját (a problémásabb tanulók, akik szinte mindig késve töltik fel a feladatokat).

Úgy gondolom, hogy a tervezetemben kitűzött oktatási és képzési-fejlesztési céljaimat sikeresen elértem, a kiadott feladatok lefedték a tankönyvi leckét. A torkolatok, tavak már csak a következő órán kerülnek feldolgozásra, ezt a kezdetektől fogva így terveztem, a diákok tempójához igazítva. Nagy öröömre a reflektív, kreatív gondolkodás is sikeresen megvalósult. A javítás során az is kiderült, hogy megfelelő feladattípusokat választottam, a diákok véleményem szerint élvezték a feladatokat, akadt olyan is, aki kérte, hogy ha vannak még videóim Afrikáról, akkor küldjek neki, mert őt lenyűgözte Afrika, imádja a természetfilmeket. Álláspontom szerint, egy eredményes bemutatómunkát tudhatok magam mögött, amelyhez nem csak én kellettem, hanem a diákjaim szorgalma is elengedhetetlen volt a megvalósításhoz. Köszönettel tartozom nekik, hogy tényleg egy ilyen szokatlan és nehéz helyzetben is fantasztikusan helytállnak, bár azt hozzáteszem, hogy már nagyon látszik rajtuk a fáradtság.

Zárásként pedig szeretnék egy pár sorban reflektálni az online oktatásra is. Nekem alapvetően nehezebbé vált így az oktatás, többet kell foglalkozzak a tananyagok kidolgozásával és a javítások is jóval időigényesebbek. Ha őszinte akarok lenni, akkor a szívem visszahúz a régi rendszerhez, bár szeretném azt is kihangsúlyozni, hogy nem csak különböző képességek és kompetenciák területén történő szakmai fejlődésre tehettem szert, hanem személyes fejlődésemhez is jelentősen hozzájárult a távoktatás. Sokat tanultam ez alatt a pár hónap alatt, ráadásul jó pár fejlődési célt is kitűztem magamnak. Számomra még mindig az értékelés jelenti a legnagyobb kihívást, illetve a problémásabb diákokkal való hatékony kommunikáció kialakításában is van még mit fejlődnöm.